

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ СРБИЈЕ

„Др Милан Јовановић Батут”
Др Суботића 5, 11000 Београд, Србија
<http://www.batut.org.rs>

Телефон централа: 011-2684-566

Факс: 011-2685-735

Електронска пошта: kabinet@batut.org.rs

Број рачуна: 840-624661-88

Матични број: 07036027

ПИБ: 102000930

17 DEC 2021

ДИРЕКТОРУ ИНСТИТУТА/ЗАВОДА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

Др Бато/1

**Предмет: Допуна Прилога 7 Поступак са блиским контактима особе оболеле од COVID-19
Стручно-методолошког упутства за контролу уношења и спречавање ширења новог корона
вируса SARS-CoV-2 у Републици Србији**

ИЗМЕНА ПОСТУПАЊА У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ ПОТВРЂЕНОГ СЛУЧАЈА COVID-19 КОД ДЕЦЕ У ВРТИЋИМА И ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА

Уколико се у вртићима и предшколским установама појави потврђен случај COVID-19 предлажу се следеће мере:

1. Од мере здравственог надзора на појаву инфекције узроковане вирусом SARS-CoV-2 у условима карантина у кућним условима изузимају се деца која су прележала COVID-19 (доказ позитиван PCR или антигенски тест на SARS-CoV-2 не старији од 210 дана или позитиван резултат серолошког тестирања на SARS-CoV-2 S-Protein (RBD) Immunoglobulin G (IgG) не старији од 90 дана од дана узорковања, при чему тестирање мора бити извршено у овлашћеној здравственој установи у јавној својини).
2. Мера карантина се одређује за сву децу која нису прележала COVID-19, а део су групе у којој су пријављена два потврђена случаја COVID-19 у периоду од 7 дана.
3. Дужина трајања мере карантина у кућним условима се за децу која бораве у вртићима и предшколским установама скраћује на период од 10 дана, уз могућност да се скрати на 7 дана уколико се достави негативан PCR тест урађен на лични захтев.
4. Пооштрити контролу од стране руководства установе у примени препоручених превентивних мера у вртићима и предшколским установама са посебним освртом на чешће проветравање просторија природним путем (минимално 30 минута пре доласка деце у установу и на сваких сат времена по 10 минута), редовним и адекватним одржавањем хигијене простора, посебно играчака, одржавањем хигијене руку деце и запослених, смањењем величине група, (уколико је могуће обезбедити по детету минималних 4 m²), промовисати вакцинацију код запослених

и родитеља, обавезно ношење маске за запослене и родитеље.

Препоруке су подложне изменама, одговарају и прилагођаваће се актуелној епидемиолошкој ситуацији у Републици Србији и појави нових варијанти SARS-CoV-2 вируса.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Запослени у вртићима и предшколским установама, као што утичу на правилан развој и образовање у раном детињству деце, такође могу помоћи у заштити деце, породица и особља и успорити ширење COVID-19 применом прописаних мера превенције и вакцинацијом. Са значајем и ефективношћу вакцинације и примене превентивних мера у вртићима и предшколским установама потребно је да буду упознати и родитељи како би својим залагањем смањили вероватноћу оболевања од COVID-19 и даље ширење ове инфекције.

У поређењу са одраслима деца мање оболевају од COVID-19, али иако не развију симптоме болести, могу заразити вирусом SARS-CoV-2 друге особе са којима су били у директном контакту. Већина деце инфицирана вирусом SARS-CoV-2 има благе симптоме или су асимптоматска. Уколико се јаве, симптоми COVID-19 код деце су слични симптомима других уобичајених болести, попут прехладе, стрептококне инфекције грла, грипа или алергија. Деца која имају одређене хроничне болести или су имунодефицијентна су под повећаним ризиком од тешке форме болести COVID-19. Иако је број деце која су хоспитализована са дијагнозом COVID-19 мали у поређењу са одраслима, једна трећина те хоспитализоване деце буде примљена на одељење интензивне неге.

Упркос сазнању да боравак деце у вртићима и предшколским установама омогућава ширење COVID-19 у породице и заједницу свесни смо колико је боравак деце у овим установама значајан за социјално, емоционално, бихејвиорално и ментално здравље деце, истовремено подстичући развој раног учења. Поред тога, боравак деце у вртићима и предшколским установама пружа родитељима сигурност да се могу вратити на посао, а да су им деца на сигурном.

Као и када су школе у питању, тако и у вртићима и предшколским установама пренос вируса SARS-CoV-2 зависи од интензитета трансмисије вируса у заједници, обухвата вакцинацијом запослених и родитеља и могућности имплементације препоручених превентивних мера у самим вртићима и предшколским установама (физичка дистанца, ношење маске, одржавање хигијене руку и простора, вентилација). Према препорукама америчког Центра за контролу и превенцију болести у Атланти употреба маске је дозвољена и препоручена за децу узраста изнад 2 године, док је у многим земљама Европе употреба ограничена на децу прешколског узраста и мању.

Досадашње студије указују да је пренос инфекције код делта соја вируса SARS-CoV-2, који је тренутно доминантан у нашој популацији, око 60% већи у односу на ранији алфа сој, а просечни инкубациони период краћи и износи у просеку 4 дана. Особа је заразна 2 дана пре почетка симптома инфекције и углавном до седмог дана од појаве симптома. Резултати истраживања указују да је ризик од заражавања 4 пута већи приликом контакта са инфицираном особом која има симптоме у односу на особу која је инфицирана, али није развила симптоме болести. Прецизније, уколико особа добије инфекцију од COVID-19 асимптоматског случаја, велика је вероватнића да ће и она имати асимптоматску инфекцију.

Просечно преживљавање вируса у затвореном простору на површинама као што су стакло, пластика, метал и друге површине износи у просеку три дана, а ризик за пренос COVID-19 инфекције у контакту са контаминираним површинама је мањи од 1:10.000.

Најновији докази сугеришу да SARS-CoV-2 може да досеже више од 2 м приликом кашљања, кијања и викања. Уочено је да физичка дистанца мања од једног метра доводи до ризика од преноса SARS-CoV-2 вируса од 12,8%, док је ризик од пренос SARS-CoV-2 вируса на удаљености већој од једног метра знатно мањи и износи око 2,6%. На мању дистрибуцију SARS-CoV-2 вирусних честица утиче и добра вентилација затвореног простора, по могућству природна (пожељно минимум 30 минута, у зависности од попуњености затвореног простора особама и дужине боравка у затвореном простору и чешћа). Ношење маски смањује ризик од инфекције делта сојем SARS-CoV-2 за 47% до 53%, у поређењу са алфом где је ова мера доводила до смањења ризика за пренос инфекције за 70%. Прање руку смањује ризик од инфекције делта сојем SARS-CoV-2 за 47%, а одржавање физичке дистанце за 75%.

Повећање обухвата вакцинацијом у заједници (чланови породице и други) са 50% на 70% и међу учитељима/наставницима са 70% на 95% без примене других превентивних мера смањило би стопу јављања нових инфекција међу ученицима у школама за 24% односно 41%. Стога је повећање обухвата вакцинацијом код родитеља и васпитача, као и других запослених у вртићима и предшколским установама веома важно у превенцији оболевања од COVID-19 с обзиром на то да тренутно у вртићима и предшколским установама деца не носе заштитне маске, а континуирано одржавање физичке дистанце веће од два метра међу децом је тешко могуће.

Како универзална употреба маски код деце у вртићима и предшколским установама у нашој земљи није препоручена због немогућности правилне употребе код мале деце, сваки контакт који се у овим установама оствари са оболелим дететом сматра се директним контактом (контакт лицем у лице са оболелим од COVID-19 на растојању од два метра или мањем, који траје дуже од 15 минута у периоду од 24 сата (чак и ако није узастопно)), осим када су у питању запослени у овим установама уколико су вакцинисани или су све време носили маске што су у обавези да раде.

У складу са Уредбом о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 свим блиским контактима особе оболеле од COVID-19 одређује се мера карантина у трајању од 14 дана. Изузетак од карантина су особе које су комплетно вакцинисане или које су прележале COVID-19 у последња 3 месеца.

Такође у складу са Уредбом одлучено је да се за улазак у угоститељске објекте користи ковид сертификат, а као услов да сертификат буде валидан довољно је да буде испуњен један од наведених критеријума и то негативан PCR тест не старији од 72 сата ИЛИ негативан антигенски тест не старији од 48 сати ИЛИ позитиван серолошки тест не старији од 90 дана ИЛИ комплетна вакцинација, односно да је од примања друге или треће дозе прошло мање од 210 дана, ИЛИ прележана COVID-19 болест уназад 210 дана.

У предшколским установама Републике Србије тренутно уколико дође до оболевања једног детета од COVID-19 свој осталој деци се одређује мера карантина у трајању од 14 дана као директним контактима оболеле особе. Неретко се дешавало да чим се група врати поново у установу, након истека 14 дана, дође до појаве новог случаја оболевања па се цео процес понавља. На овај начин деца губе континуитет у раду и све користи које вртићи и предшколске установе доносе дечијем правилном развоју и образовању, а исто тако родитељи морају одсуствовати са посла ради бриге о деци, отварају боловања услед чега им се зарада смањује, док компаније у којима раде губе радну снагу и друго.

Услед свакодневних захтева, молби и упита родитеља деце предшколских установа упућених Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Ивановић Батут“ , а разматрајући степене ризика заражавања деце у вртићима и предшколским установама (одговара ризику у кућним условима или другим срединама обзиром да деца не користе маске и не могу се вакцинисати), вероватноћу да деца развију тешку форму COVID-19 болести, најновије податке из литературе о карактеристикама вируса SARS-CoV-2 и оболевању од COVID-19 , као и тренутни пад у инциденцији, односно броју новооболелих од COVID-19 у нашој земљи предлажемо измене у поступању уколико се у вртићима и предшколским установама појави потврђен случај COVID-19 .

Др Владан Шапоњић

В.Д. ДИРЕКТОР
Доц. др. Верица Јовановић

ЛИТЕРАТУРА:

1. Centre for Disease Prevention and Control. Guidance for Operating Child Care Programs during COVID-19. Доступно на: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/schools-childcare/guidance-for-childcare.html>
2. Guidance for Re-Opening of Preschools and Kindergartens post- COVID19. Доступно на: <https://www.unicef.org/romania/media/2616/file/Guidance%20for%20Re-Opening%20of%20Preschools%20and%20Kindergartens%20post-%20COVID19.pdf>
3. GOV.UK. Actions for early years and childcare providers during the COVID-19 pandemic. Доступно на: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1037195/Actions_for_early_years_and_childcare_providers_during_the_COVID-19_pandemic.pdf
4. UK Parliament 2021. Impact of COVID-19 on Early Childhood Education & Care. Доступно на: <https://post.parliament.uk/impact-of-covid-19-on-early-childhood-education-care/>
5. European Centre for Disease Prevention and Control. Contact tracing in the European Union: public health management of persons, including healthcare workers, who have had contact with COVID-19 cases – fourth update. Доступно на: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/TGU-20211019-1878.pdf>
6. Uredba o merama za sprečavanje i suzbijanje zarazne bolesti COVID-19. ("Sl. glasnik RS", br. 151/2020, 152/2020, 153/2020, 156/2020, 158/2020, 1/2021, 17/2021, 19/2021, 22/2021, 29/2021, 34/2021, 48/2021, 54/2021, 59/2021, 60/2021, 64/2021, 69/2021, 86/2021, 95/2021, 99/2021, 101/2021, 105/2021 i 108/2021). Dostupna na: <https://www.paragraf.rs/propisi/uredba-o-merama-za-sprecavanje-sirenja-zarazne-bolesti-covid-19.html>
7. Jones NR, Qureshi ZU, Temple RJ, Larwood JPJ, Greenhalgh T, Bourouiba L. Two metres or one: what is the evidence for physical distancing in covid-19? BMJ. 2020;370:m3223. doi: 10.1136/bmj.m3223.
8. Centre for Disease Prevention and Control. Science Brief: Transmission of SARS-CoV-2 in K-12 Schools and Early Care and Education Programs – Updated. Доступно на: https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/science/science-briefs/transmission_k_12_schools.html
9. Институт за јавно здравље Србије „Др Милан јовановић Батут“ Доступно на: <https://www.batut.org.rs/download/aktuelno/310721.pdf>
10. Ge Y, Martinez L, Sun S, Chen Z, Zhang F, Li F, Sun W, Chen E, Pan J, Li C, Sun J, Handel A, Ling F, Shen Y. COVID-19 Transmission Dynamics Among Close Contacts

- of Index Patients With COVID-19: A Population-Based Cohort Study in Zhejiang Province, China. *JAMA Intern Med.* 2021;181(10):1343-1350. doi: 10.1001/jamainternmed.2021.4686.
11. Lam-Hine T, McCurdy SA, Santora L, et al. Outbreak Associated with SARS-CoV-2 B.1.617.2 (Delta) Variant in an Elementary School — Marin County, California, May–June 2021. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep* 2021;70:1214–1219. DOI: <http://dx.doi.org/10.15585/mmwr.mm7035e2>.
 12. Talic S, Shah S, Wild H, Gasevic D, Maharaj A, Ademi Z, Li X, Xu W, Mesa-Eguiagaray I, Rostron J, Theodoratou E, Zhang X, Motee A, Liew D, Ilic D. Effectiveness of public health measures in reducing the incidence of covid-19, SARS-CoV-2 transmission, and covid-19 mortality: systematic review and meta-analysis. *BMJ.* 2021;375:e068302. doi: 10.1136/bmj-2021-068302.
 13. De Gier B, Andeweg S, Backer JA; RIVM COVID-19 surveillance and epidemiology team, Hahné SJ, van den Hof S, de Melker HE, Knol MJ; RIVM COVID-19 surveillance and epidemiology team (in addition to the named authors). Vaccine effectiveness against SARS-CoV-2 transmission to household contacts during dominance of Delta variant (B.1.617.2), the Netherlands, August to September 2021. *Euro Surveill.* 2021 Nov;26(44):2100977. doi: 10.2807/1560-7917.ES.2021.26.44.2100977.
 14. Centre for Disease Prevention and Control. Science Brief: SARS-CoV-2 and Surface (Fomite) Transmission for Indoor Community Environments. Доступно на: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/more/science-and-research/surface-transmission.html>
 15. Centre for Disease Prevention and Control. Ventilation in Buildings. Доступно на: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/ventilation.html>
 16. European Centre for Disease Prevention and Control. Contact tracing in the European Union: public health management of persons, including healthcare workers, who have had contact with COVID-19 cases – fourth update. Доступно на: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/TGU-20211019-1878.pdf>
 17. Centre for Disease Prevention and Control. Science Brief: Options to Reduce Quarantine for Contacts of Persons with SARS-CoV-2 Infection Using Symptom Monitoring and Diagnostic Testing. Доступно на: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/science/science-briefs/scientific-brief-options-to-reduce-quarantine.html>